

FORMAREA ȘI DEZVOLTAREA COMPETENȚEI DE EXPRIMARE ORALĂ LA LECȚIILE DE LIMBĂ FRANCEZĂ

Viorica CORNEA, *Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți, Republica Moldova*

Rezumat: Obiectivul final al învățării unei limbi străine este posedarea de către studenți a competenței comunicative, care în afară de faptul că presupune cunoașterea gramaticii și structurii limbii, mai implică și o dimensiune socială, care include posedarea unor alte competențe precum cea sociolingvistică, discursivă, strategică, socioculturală. Formarea și dezvoltarea competenței de exprimare orală ar trebui să se bazeze pe următoarele principii: prioritatea exprimării orale, motivarea studenților la lecțiile de exprimare orală, libertatea exprimării, structurarea limbajului, privilegierea comunicării între studenți. Jocul de rol și simularea globală contribuie la formarea și dezvoltarea competenței de exprimare orală.

Cuvinte-cheie: *competență comunicativă, competență lingvistică, competență de exprimare orală, activități de exprimare orală, strategii, tehnici, metode de formare a competenței de exprimare orală, joc de rol, simulare globală.*

Résumé: L'objectif final de l'apprentissage d'une langue étrangère est la possession de la compétence communicative, qui outre les connaissances grammaticales, implique encore une dimension sociale, qui inclue la possession d'autres compétences comme celle sociolinguistique, discursive, stratégique et socioculturelle. La formation et le développement de la compétence d'expression orale devrait se baser sur les principes suivants: la priorité de l'expression orale, la motivation des apprenants en classe d'expression orale, la liberté de l'expression, la structuration du langage, la priorité de la communication entre les apprenants. Le jeu de rôle et la simulation globale contribuent à la formation et au développement de la compétence d'expression orale.

Mots-clés: *compétence communicative, compétence linguistique, compétence d'expression orale, activités d'expression orale, stratégies, techniques, méthodes de formation de la compétence d'expression orale, jeu de rôle, simulation globale.*

Obiectivul final al învățării unei limbi străine este posedarea de către studenți a competenței comunicative. Asimilarea cunoștințelor fonetice, lexicale și gramaticale este indispensabilă pentru atingerea acestui obiectiv. Totuși, greșeala metodologiei tradiționale este că pune un accent prea mare pe aceste trei aspecte, adică pe competența lingvistică, studenții fiind evaluați în funcție de cunoștințele pe care le posedă, pe când competența de exprimare ocupă un loc secundar. Eșecul este evident în momentul în care studentul, care învață o limbă străină este confruntat cu o situație reală de comunicare cu un nativ, situații frecvente în era comunicării în care trăim. Doar cunoștințele acumulate îi sunt insuficiente, de aceea considerăm că, de fapt, cunoașterea unor principii care stau la baza formării și dezvoltării competenței de exprimare orală, precum și a unor strategii este foarte importantă pentru orice profesor de limbă străină.

Spre deosebire de competența lingvistică, care presupune cunoașterea gramaticii și structurii limbii, competența comunicativă implică și o dimensiune socială, care include posedarea unor alte competențe precum cea sociolingvistică, discursivă, strategică, socioculturală. Reieșind din acestea, activitățile de exprimare orală vor avea ca scop să le dezvolte studenților încrederea, dorința și capacitatea de a utiliza limba străină nu numai corect, dar și potrivit și eficient pentru realizarea comunicării [Sheils 1993: 146]. Obiectivele renouării exprimării orale au implicații atât la nivel pedagogic (învățarea studenților să se exprime oral cu ușurință și claritate, scoaterea în evidență a intereselor acestora), cât și la nivel psihologic (exprimându-se, studentul își demonstrează atât lui însuși, cât și celorlalți gândurile sale, aptitudinile; profesorul are posibilitatea de a-i observa mai bine pe studenți, exprimarea orală îi eliberează pe studenți de frică, de complexe) și social (studentul învață să comunice cu egalii săi, înțelege că opiniile sale nu sunt întotdeauna cele mai bune, învață toleranța) [Nica 1995: 159].

Situația din sala de studii oferă puține ocazii de comunicare autentică. Ceea ce spune profesorul în limba străină contribuie, de fapt la organizarea studenților, fie că e vorba de informație, de elucidare, de dificultăți lingvistice, de corectări, de evaluări. De asemenea, răspunsurile studenților sunt aproape întotdeauna diferite de cele dintr-o conversație autentică, naturală. T. Nica și C. Ilie afirmă că „nu poate fi vorba de comunicare într-o clasă unde triumfă omnipotența profesorului și individualismul elevilor” [Nica 1995: 156]. Acești autori propun cinci principii, pe care ar trebui să se bazeze comunicarea orală și pe care îi vom analiza în continuare.

I. Prioritatea exprimării orale. Exprimarea orală îi pregătește pe studenți pentru învățarea ulterioară a lecturii și a scrisului. Profesorul care procedează invers, adică predă mai întâi lectura și scrisul înaintea exprimării orale, nu face altceva decât să-i direcționeze pe studenți spre eșec. Dacă e să ne referim la limba franceză, care are o ortografie etimologică, învățarea mai întâi a scrisului va duce la aceea că, ulterior studentului îi va fi greu să se debaraseze de pronunțarea tuturor literelor din cuvânt. Aceasta nu duce la ideea că ar trebui chiar să începem studierea unei limbi străine cu activități de exprimare orală.

II. Motivarea studenților la lecțiile de exprimare orală. Ar trebui să-i punem pe studenți în situații stimulatoare, care le-ar permite să trăiască și să re trăiască experiențe actuale sau trecute și care le-ar crea necesitatea de a se exprima. La nivel începător, profesorul va căuta subiecte din natură, necesitățile studenților, evenimente ocazionale, activități la care aceștia participă [Roman 1994: 144]. La nivel mediu, el va favoriza o autonomie mai mare, conversația, la acest nivel, nemaisprijinindu-se pe cineva (viața studentului), dar pe ceva (material sonor, vizual, jocuri. La nivel superior, jocurile și mijloacele audio-vizuale nu vor fi excluse, dar totuși conversația va predomina, aceasta fiind pregătită dinainte de studenți.

III. Libertatea exprimării. Atunci când studentul se poate exprima cu privire la ceea ce vrea să se exprime, fără a fi obligat, el o face cu plăcere. De aici rezultă necesitatea de a-i propune activități de exprimare orală care îl interesează. Având în vedere faptul că tinerii sunt sensibili la muzică, le place să privească filme, profesorul va folosi din plin mijloacele audio-vizuale.

IV. „Structurarea limbajului”. Imitând limbajul adulților, care este mai structurat, studentul își poate îmbunătăți modul său de a se exprima. La etapa începătoare profesorul ar trebui să-i inițieze și să-i antreneze pe studenți în ceea ce privește replica și textualitatea dialogală. Este periculos să-i provocăm să improvizeze, înainte de a-i pune în contact, în prealabil, cu forma dialogală specifică franceză, înainte de a-i face să audieze modele construite cu această intenție. La o etapă ulterioară vor fi adăugate o gamă de structuri conversaționale și/sau dialogale fundamentale, ceea ce constituie o activitate de impregnare a structurilor frecvent utilizate. Numai după o astfel de bază vor putea fi organizate activități de exprimare orală eliberate de constrângerile didactice.

V. Privilegierea comunicării între studenți. Pornind de la ideea că o persoană se exprimă mai ușor atunci când comunică cu egalii săi decât cu cei ce îi sunt superiori, profesorul va organiza activități de exprimare în grup, privilegiind astfel interacțiunea student-student și nu profesor-student [Nica 1995: 156].

M. Mureșanu distinge câteva strategii, tehnici și metode de formare și dezvoltare a competenței de exprimare orală:

- macro-strategii care se referă la o metodologie globală de predare (audiovizuală, sugestopedia etc.);
- micro-strategii, care se referă la organizarea procesului de predare/învățare în așa fel încât acesta să permită producerea enunțurilor în comunicare;
- lucrul în grup, care favorizează comunicarea între studenți;
- tehnici de creativitate, care fac apel la imaginația studenților;
- tehnici de simulare și jocul de rol;
- metode active, care focalizează atenția studenților spre realizarea concretă a performanței lingvistice;
- lucrul individual autocontrolat, care constă în activități de înțelegere a documentelor orale, video, de exemplu;
- exerciții de reperaj, de contractare, lacunare etc. [Mureșanu 1987: 68,69].

Abordarea comunicativă, spre deosebire de alte abordări, care constau în activități la nivel de structură și care fracționau conținutul lingvistic în elemente simple, ce trebuiau memorate și exersate imediat, presupune ca după o fază de percepție, studenții să „reinvestească” cunoștințele acumulate prin intermediul jocului de rol, adică să-și reutilizeze achizițiile obținute în urma exploatării dialogurilor și, în același timp, să-și individualizeze într-o oarecare măsură exprimarea. Atunci când se vor exprima, studenții vor fi atenți la imitarea ritmului, intonației, mimicii și atitudinilor corporale, a intenției de comunicare. Ei vor respecta, în același timp, regulile pragmatice ale formelor lingvistice utilizate [Cuq 2003: 176]. Observăm, deci, că jocul de rol este o activitate privilegiată, menită să formeze și să dezvolte competența de exprimare orală.

Simularea globală este o activitate asemănătoare cu jocul de rol, diferențiindu-se, totuși, prin complexitatea ei (personajele sunt mai numeroase, este necesară inventarea de către studenți a unui decor, a evenimentelor etc.). Ea permite dezvoltarea imprevizibilă a acțiunii, permite individualizarea exprimării.

Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective

---

Printre alte activități de exprimare orală liberă ar putea fi menționate activitățile care pornesc de la o sarcină de început și care îi solicită pe studenți să-și spună părerea, să descrie, să povestească, să justifice, să convingă, să argumenteze, să expună etc. Aceste activități includ situații din viața cotidiană, genuri de viață publică, ca, de exemplu, dezbateră, negocierea; genuri academice ca expunerea și darea de seamă etc.

În concluzie am putea afirma că profesorul de limbă străină trebuie să fie conștient de faptul că, în mare, competența de exprimare orală nu derivă automat din cunoașterea sistemului limbii, adică din competența lingvistică. Succesul în ceea ce privește exprimarea orală liberă este rezultatul unui antrenament continuu și îndelungat. Pentru ca studentul să comunice liber, profesorul trebuie să multiplice activități de exprimare orală, favorizând, în primul rând dorința de exprimare. Chiar dacă acești declanșatori ai exprimării orale sunt aproape artificiali în clasă, ei trebuie totuși să motiveze exprimarea, să creeze necesitatea și dorința de a spune ceva.

Bibliografie:

1. Cuq, J. P., *Cours de didactique du français langue étrangère et seconde*, Grenoble, Presses Universitaires de Grenoble, 2003.
2. Mureșanu, M., *Didactique du français langue étrangère*, Iași, Univrsitatea „A. I. Cuza ”, 1987.
3. Nica, T., Ilie, C., *Tradition et modernité dans la didactique du français, langue étrangère*, Oradea, Celina, 1995.
4. Roman, D., *La didactique du français langue étrangère*, Baia Mare, Umbria, 1994.
5. Sheils, J. ., *La communication dans la classe de langue*, Strasbourg, Les éditions du Conseil de l'Europe, 1993.